

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 8 november 2016 met nummer RvVb/A/1617/0257
in de zaak met rolnummer 1314/0780/A/7/0741

Verzoekende partij	de bvba STORM 18 vertegenwoordigd door advocaat Jan ROGGEN met woonplaatskeuze op het kantoor te 3530 Houthalen, Greenville – Centrum Zuid 1111
Verwerende partij	DE GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE AMBTENAAR van het departement RWO , afdeling Antwerpen vertegenwoordigd door advocaat Johan CLAES met woonplaatskeuze op het kantoor te 2550 Kontich, Mechelsesteenweg 160

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 28 augustus 2014 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 14 juli 2014.

De verwerende partij heeft aan de verzoekende partij een stedenbouwkundige vergunning geweigerd voor het bouwen van 2 windturbines met neveninstallaties op de percelen gelegen te 2040 Antwerpen, Noordland, met als kadastrale omschrijving afdeling 20, sectie A, nummers 122A en 127A en sectie B, nummers 140D, 141D, 142B, 149B en 150B.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

Bij beschikking van 22 augustus 2016 heeft de waarnemend voorzitter van de Raad voor Vergunningsbetwistingen het beroep, aanvankelijk toegewezen aan de eerste kamer, aan de zevende kamer doorverwezen

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 13 september 2016.

Advocaat Jan ROGGEN voert het woord voor de verzoekende partij. Advocaat Leen VANBRABRANT *loco* advocaat Johan CLAES voert het woord voor de verwerende partij.

Titel IV, hoofdstuk VIII van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) betreffende de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2012 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. FEITEN

De verzoekende partij dient op 17 januari 2014 bij de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor “het bouwen van twee windturbines met een rotordiameter van maximum 82 m, een masthoogte van maximum 139 m en een tiphoogte van maximum 180 m inclusief neveninstallaties (transformatorstations, kabeltracé's, middenspanningscabine, werkvlakken en toegangswegen” op de percelen gelegen te 2040 Antwerpen, Noordland ZN.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan ‘Antwerpen’, vastgesteld met koninklijk besluit van 3 oktober 1979 in dienstverleningsgebied met deels overdruk reservatiestrook voor het Duwvaartkanaal.

De percelen liggen ook binnen de grenzen van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, ‘het opheffen van de (alternatieve) reservatie- en erfdienstbaarheden voor het Duwvaartkanaal Oelegem-Zandvliet’, vastgesteld op 5 december 2003.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 14 maart 2014 tot en met 12 april 2014, worden geen bezwaarschriften ingediend.

Het agentschap Onroerend Erfgoed adviseert op 17 maart 2014 gunstig:

“ ...

Normaal gezien worden projecten met minder dan drie turbines ongunstig geadviseerd, doch aangezien er hier op korte afstand nog een aantal windturbines aanwezig zijn kan van deze voorwaarde afgestapt worden.

... ”

Het agentschap voor Natuur en Bos adviseert op 21 maart 2014 gunstig voor de zuidelijk gelegen windturbine, maar ongunstig voor de noordelijke windturbine:

“ ...

- *Door de inplanting van turbine 1 (meest noordelijke turbine) wordt circa 15% van het bovenliggend natuurgebied verstoord voor de buizerd. Indien voor de bruine kiekendief (integraal beschermd - bijlage I vogelrichtlijn) een worst-case verstoringsafstand van 500m wordt aangenomen (Pierce-Higgins et al., 2009) wordt hiervoor ook 15% van het gebied minder geschikt.*
 - *15% van het bovenliggend natuurgebied wordt minder geschikt als foerageer/jachtgebied voor de bruine kiekendief*
 - *Daarenboven wordt ten gevolge van de reeds bestaande turbines (BASF) nagenoeg 12 ha (40%) van het natuurgebied minder geschikt.*
 - *In totaliteit wordt nagenoeg 65% van het natuurgebied (in een worst-case scenario) minder geschikt voor de bruine kiekendief*
- *in het huidige dossier werd, zoals eerder gevraagd, een toetsing voorzien t.a.v. de principes van het ‘Afwegingskader voor windturbines vanuit faunistisch standpunt voor*

de Haven van Antwerpen op de Linkerscheldeoever en directe omgeving'. Hieruit wordt geconcludeerd dat

- De inplantingsplaats zich op voldoende afstand bevindt voor de belangrijkste gekende soorten. Er wordt geen beoordeling gemaakt naar bruine kiekendief;
 - Een buffer rond het dok niet als noodzakelijk wordt geacht (gezien het ontbreken van natuurlijke oevers en de industriële activiteit die vlakbij de kade voorkomt/ in de toekomst wordt voorzien);
 - De trekroute tussen de Kabeljauwpolder-Opstalvallei wordt als nevenroute beschouwd (gezien minder dan 2000 vliegbewegingen per jaar). Er wordt ingeschat dat, gezien het beperkt aantal turbines en gezien de vliegbewegingen zich voornamelijk ten oosten van de turbines zullen bevinden (gezien verstoring BASF) er zich geen significante impact zal voordoen.
- In het huidige dossier werd, zoals eerder gevraagd, de mortaliteit van Bruine Kiekendief in rekening gebracht. Er wordt ingeschat dat er zich 0,25 aanvaringen per jaar zullen voordoen (eens in de vier jaar). Indien dit wordt afgetoetst ten aanzien van de bestaande jaarlijkse sterfte op lokaal niveau concludeert ons Agentschap het volgende
- Op basis van telgegevens van de voorbije jaren wordt het aantal broedkoppels op linkeroever/rechteroever ingeschat op 30 (mondelinge informatie J. Everaert-INBO).
 - Dit betekent 60 dieren. Vanuit expert judgement wordt het aantal jongen dan ongeveer op 30 ingeschat.
 - Europese cijfers geven een jaarlijkse sterfte van 85% voor de jongen en 26% voor de volwassen dieren. Dit betekent dat een sterftecijfer op lokaal niveau van ongeveer 42 dieren.
 - ➔ Een impact wordt betekenisvol geacht als deze 1% van de jaarlijkse bestaande sterfte (0,42) bedraagt. Gezien het aantal aanvaringen per jaar wordt ingeschat op 0,25 kan geconcludeerd worden dat de impact van de individuele turbines niet significant is. Het is niet duidelijk wat de cumulatieve impact is, rekening houdende met andere nabijgelegen turbines.
- Op basis van trekgegevens (trektelpost Opstalvallei) wordt vastgesteld dat naast de seizoentrekroute (ten oosten van inplantingsplaats) die zich op 2,5 km van inplantingsplaats bevindt er ook een trekcorridor ten oosten van deze hoofdroute voorkomt. Vele soorten komen via de Kabeljauwpolder naar de Schelde, sommigen vliegen ten oosten van de Schelde anderen ten westen. In voorgaand advies werd gevraagd een kwantitatieve begroting te maken van de aanvaringskansen. In de huidige studie wordt toegelicht dat dit met de huidige beschikbare gegevens (mondeling advies J. Everaert) zeer moeilijk correct in te schatten is. Bijkomend mondeling advies (INBO-J. Everaert) stelt dat het aantal aanvaringsslachtoffers op deze route beperkt zal blijven.
- Door de aanvrager wordt gewezen op de aanwezige hoogspanningsleiding. Echter heeft dit het voorkomen van broedgevallen van de bruine kiekendief (bijlage I-vogelrichtlijn) in het natuurgebied niet verhindert. Ook nu wordt de kiekendief nog foeragerend waargenomen.
- Ons Agentschap wijst op de bijgevoegde INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek)-publicatie: 'Bruine Kiekendief in Vlaanderen - onderzoek naar broedsucces, habitatkeuze en interacties tussen populaties'. Ons Agentschap wenst uit deze publicatie de volgende zaken te benadrukken:

- *De Bruine Kiekendief staat op Bijlage I van de Vogelrichtlijn en hierdoor zijn er een aantal wettelijke verplichtingen om de soort duurzaam in stand te houden. (De soort geniet een bescherming daar waar ze voorkomt. Dit betekent dat ook pleistergebieden/broedgebieden een bescherming genieten.)*
 - *Het populatiedoel voor de Bruine Kiekendief in Vlaanderen wordt op 135 broedparen gesteld.*
 - *Sinds 1994 wordt door het INBO de evolutie van de broedpopulatie van de Bruine Kiekendief bijgehouden. In het jaar 2002 kende de broedpopulatie een piek met 160 broedparen. Sindsdien is het broedsucces van deze soort stelselmatig achteruit gegaan. In 2010 werden minder dan 80 broedparen geteld. Ten aanzien van het maximum is deze soort er met minstens 80 broedparen op achteruit gegaan (meer dan de helft). Ten aanzien van het gestelde doel (135 broedparen) is men momenteel 55 broedparen achter op het gestelde doel.*
 - *De afname van deze soort van de bijlage I (dewelke een integrale bescherming geniet daar waar ze voorkomt door de Europese Vogelrichtlijn) baart zorgen.*
 - *In een groot deel van NW Europa doet de soort het niet goed.*
 - *Volgende factoren voor een verminderd broedsucces worden gesuggereerd:*
 - *Verandering broedbiotoop en omgevend landschap*
 - *Meer verstoring*
 - *Verhoogde predatie*
 - *Minder voedsel*
 - *Minder contact tussen de verschillende broedkernen.*
- *Tenslotte wordt in de analyse enkel rekening gehouden met de actuele waarden (waaronder bruine kiekendief). Bedoeling van de Vlaamse natuurreservaten (in oprichting) is tevens groeiperspectief te bieden voor andere soorten die er nu nog niet voorkomen.*

Conclusie

Op basis van de huidige en in het verleden door de aanvrager aangebrachte aanvullingen, is ons Agentschap van oordeel dat:

- *de inplanting van de meest noordelijke turbine ervoor zorgt dat 15% van het bovenliggend natuurgebied (met doelen voor de bruine kiekendief) minder geschikt wordt voor bruine kiekendief en buizerd. De bruine kiekendief geniet via de Vogelrichtlijn een bescherming daar waar deze voorkomt. Tot voor een paar jaar werd bijna jaarlijks een broedgeval van de bruine kiekendief in dit natuurgebied vastgesteld. Regelmatig worden foeragerende vogels gezien.*
- *gezien ten gevolge van de turbines voorkomend op de site van BASF reeds 40% (worst-case) van het natuurgebied wordt verstoord, een bijkomende verstoring van 15% van dit gebied (tot een totaal van 65% van het natuurgebied) significant is.*
- *er nog onduidelijkheid bestaat aangaande de mortaliteit (cumulatieve impact turbines in de omgeving) bruine kiekendief.*

→ *Een significant negatief effect op het noordelijk gelegen natuurgebied en de daar gestelde doelen ten gevolge van de meest noordelijke turbine niet uit te sluiten is.*

→ *De impact van de zuidelijke turbine eerder beperkt zal zijn.*

- *Rekening houdende met de zorgwekkende toestand van de Bruine Kiekendief in Vlaanderen zoals toegelicht in bijgevoegde INBO-publicatie.*

Op basis van bovenstaande uiteenzetting verleent het Agentschap voor Natuur en Bos een gunstig advies voor de meest zuidelijk gelegen turbine en een ongunstig advies voor de meest noordelijk gelegen turbine.

Momenteel is een beoordeling van de ecologische en goede ruimtelijke ordeningsprincipes onmogelijk. Een inschatting van de cumulatieve impact van windturbines in de haven op het vogelbestand is zeer moeilijk gezien het ontbreken van een globaal afwegingskader (cfr. windplan linkeroever) voor windturbines.
...

Het agentschap voor Natuur en Bos herneemt op 3 juli 2014 de inhoud van het advies van 21 maart 2014 en concludeert:

“ ...

Conclusie

Op basis van de huidige en in het verleden door de aanvrager aangebrachte aanvullingen, is ons Agentschap van oordeel dat:

- de inplanting van de meest noordelijke turbine ervoor zorgt dat in een worst-case scenario 15% van het bovenliggend natuurgebied (met doelen voor de bruine kiekendief en waar effectief ook een broedgeval en foerageren van de bruine kiekendief werd vastgesteld in 2014 en voorgaande jaren) minder geschikt wordt voor bruine kiekendief (en buizerd). De bruine kiekendief geniet via de Europese vogelrichtlijn een bescherming daar waar deze voorkomt.*
- gezien ten gevolge van de turbines voorkomend op de site van BASF reeds 40% (worst-case) van het natuurgebied wordt verstoord, een bijkomende verstoring van 15% van dit gebied (tot een totaal van 55% van het natuurgebied) een belangrijke impact heeft;*
- er nog onduidelijkheid bestaat aangaande de mortaliteit (cumulatieve impact turbines in de omgeving) bruine kiekendief. Het aantal aanvaringen per jaar ten gevolge van de aangevraagde turbine(s) wordt ingeschat op 0,25 aanvaringen per jaar (een significant effect wordt ingeschat op 0,42 aanvaringen per jaar) echter worden de bestaande turbines ter hoogte van de BASF-site niet in rekening gebracht. Een significant negatief effect op het noordelijk gelegen natuurgebied en de daar gestelde doelen ten gevolge van de meest noordelijke turbine niet uit te sluiten is.*
- De impact van de zuidelijke turbine eerder beperkt zal zijn.*
- Rekening houdende met de zorgwekkende toestand van de Bruine Kiekendief in Vlaanderen zoals toegelicht in bijgevoegde INBO-publicatie.*

*Op basis van bovenstaande uiteenzetting stelt het Agentschap voor Natuur en Bos vast dat de bestaande natuurwaarden ten gevolge van de inplanting van de meest zuidelijke turbine niet worden geschaad. De aanvraag voor deze turbine wordt **gunstig** geadviseerd.*

Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt vast dat, rekening houdende met alle effecten en de huidige ongunstige staat van instandhouding van de Bruine kiekendief, de vergunningsaanvraag voor de meest noordelijke turbine in strijd is met

- volgende direct werkende norm(en):*

Artikel 10 Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer van 15.05.2009 - een betekenisvolle verstoring van de broed- en foerageerlocatie van de bruine kiekendief in noordelijk natuurgebied kan ten gevolge van de cumulatieve impact niet uitgesloten worden.

Artikel 16 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21.10.1997 - door het niet inplanten van de noordelijke turbine kan een negatieve impact op de bruine kiekendief vermeden worden (vermijdbare schade)

*Het Agentschap voor Natuur en Bos verleent een **ongunstig advies**. Gelet op artikel 4.3.3. VCRO kan de vergunningverlenende overheid de vergunning niet toekennen.*

...

De verwerende partij weigert op 14 juli 2014 een stedenbouwkundige vergunning. De verwerende partij beslist:

“
...

Bundeling en optimalisatie als fundamenteel uitgangsprincipe

Het ruimtelijk principe van gedeconcentreerde bundeling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt algemeen voor de inplanting van windturbines verfijnd in het principe van de plaatsdeling (site sharing). Door windturbines zoveel als mogelijk te bundelen, moet het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen worden gegarandeerd. De voorkeur gaat naar windenergieopwekking door middel van een cluster van windturbines. Het is niet aangewezen verschillende individuele turbines verspreid in te planten. Vanaf drie windturbines wordt van een cluster gesproken. Het clusteringsprincipe kan als volgt worden geoperationaliseerd. Er moet gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in zeehavengebieden, industriegebieden of in de nabijheid van markant in het landschap voorkomende Infrastructuren, zoals wegen, spoorwegen, rivieren, kanalen, hoogspanningsleidingen... Aantakken is ook mogelijk bij stedelijke gebieden en bij kernen van het buitengebied waarbij het niveau en de reikwijdte van de voorzieningen (de schaal en de potentiële hinder van het windturbinepark) in overeenstemming moeten worden gebracht met het belang van de kern of het stedelijk gebied. Bij de plaatsing van windturbines moet rekening gehouden worden met de hoofdbestemming van het gebied.

Aan de westelijke zijde van de Schelde-Rijnverbinding bevindt zich grootschalige industrie. Op de site van BASF op de westelijke oever zijn reeds enkele windturbines gerealiseerd. Voorliggend project voorziet de inplanting van 2 windturbines aan de oostelijke zijde van de Schelde-Rijnverbinding en het geplande wachtdok. De oostelijke zijde van de Schelde-Rijnverbinding is niet mee opgenomen in de afbakeningslijn van het zeehavengebied. Door het Windplan Vlaanderen wordt de zone waar de windturbines worden voorzien zelfs aangeduid als natuurbuffer. Het betreft hier duidelijk een overgangszone tussen de grootschalige industrie van het zeehavengebied en de open omliggende omgeving (agrarisch gebied en natuurgebied). De meest noordelijke windturbine kan vanuit de direct werkende normen van het agentschap voor Natuur en Bos niet vergund worden omwille van de impact op de bruine kiekendief (integraal beschermd — bijlage I vogelrichtlijn). Dit heeft als resultaat dat enkel nog de meest zuidelijke windturbine in aanmerking zou kunnen komen voor vergunning. Het vergunnen van een solitaire windturbine is echter niet in overeenstemming met de principes van bundeling en optimalisatie als fundamenteel uitgangsprincipe. Het is niet aangewezen individuele windturbines verspreid in te planten; de voorkeur dient uit te gaan naar een ruimtelijke concentratie (cluster) van windturbines (vb. in zeehavengebieden).

...

Natuur

De te verwachten effecten op de fauna, in het bijzonder op vogels en vleermuizen, vormen een belangrijk element in de besluitvorming bij de oprichting van windturbines. Naast de effectieve mogelijke aanvaring met de windturbines kan verstoring optreden die, afhankelijk van de aard van de verstoring en de mate van gewenning of van uitwijkmogelijkheid, blijvend kan zijn. De nodige gegevens voor de beoordeling van het project in de natuurtoetsen, vermeld in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (het Natuurdecreet), maken, als ze van toepassing zijn, een integraal deel uit van de lokalisatienota:

- gegevens voor een evaluatie in het kader van de algemene natuurtoets (artikel 16);*
- gegevens voor een evaluatie in het kader van de verscherpte natuurtoets van het Vlaams Ecologisch Netwerk (artikel 26bis);*
- de habitattoets van de speciale beschermingszone ter uitvoering van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn (artikel 36ter) of de passende beoordeling.*

De zone waar de windturbines worden voorzien, wordt door het Windplan Vlaanderen aangeduid als natuurbuffer, welke uitgesloten wordt voor de oprichting van windturbines. Het betreft hier duidelijk een overgangszone tussen de grootschalige industrie van het zeehavengebied en de open omliggende omgeving (agrarisch gebied en natuurgebied). Ook door het agentschap voor Natuur en Bos wordt een deels ongunstig advies gegeven voor de oprichting van de windturbines. Ten gevolge van de inplanting van de meest zuidelijke turbine worden de bestaande natuurwaarden niet geschaad. De inplanting van de meest noordelijke turbine zorgt er echter voor dat in een worst-case scenario 15% van het bovenliggend natuurgebied (met doelen voor de bruine kiekendief en waar effectief ook een broedgeval en foerageren van de bruine kiekendief werd vastgesteld in 2014 en voorgaande jaren) minder geschikt wordt voor de bruine kiekendief (en ook buizerd). De bruine kiekendief geniet via de Europese vogelrichtlijn een bescherming daar waar deze voorkomt. Ten gevolge van de turbines voorkomend op de site van BASF wordt reeds 40% (worst-case) van het natuurgebied verstoord. Een bijkomende verstoring van 15% van dit gebied (tot een totaal van 55% van het natuurgebied) heeft een belangrijke impact. Er bestaat tevens nog veel onduidelijkheid aangaande de mortaliteit (cumulatieve impact turbines in de omgeving) van de bruine kiekendief. Het aantal aanvaringen per jaar ten gevolge van de aangevraagde turbine(s) wordt ingeschat op 0.25 aanvaringen per jaar (een significant effect wordt ingeschat op 0.42 aanvaringen per jaar) echter worden de bestaande turbines ter hoogte van de BASF-site niet in rekening gebracht. Een significant negatief effect op het noordelijk gelegen natuurgebied en de daar gestelde doelen ten gevolge van de meest noordelijke turbine zijn bijgevolg niet uit te sluiten. Rekening houdende met alle effecten en de huidige ongunstige staat van instandhouding van de bruine kiekendief is de vergunningsaanvraag voor de meest noordelijke turbine in strijd met volgende direct werkende normen:

- Artikel 10 Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer van 15/05/2009: een betekenisvolle verstoring van de broed- en foerageerlocatie van de bruine kiekendief in noordelijk natuurgebied kan ten gevolge van de cumulatieve impact niet uitgesloten worden.***
- Artikel 16 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21/10/1997: door het niet inplanten van de noordelijke turbine kan een negatieve impact op de bruine kiekendief vermeden worden (vermijdbare schade).***

Indien uit de verplicht in te winnen adviezen blijkt dat het aangevraagde strijdig is met direct werkende normen binnen andere beleidsvelden dan de ruimtelijke ordening, of indien dergelijke strijdigheid manifest reeds uit het aanvraagdossier blijkt, wordt de vergunning geweigerd of worden in de aan de vergunning verbonden voorwaarden waarborgen opgenomen met betrekking tot de naleving van de

sectorale wetgeving (artikel 4.4.3. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening). Gelet op artikel 4.3.3. VCRO kan de vergunningverlenende overheid de vergunning niet toekennen voor de meest noordelijke turbine.

...

ALGEMENE CONCLUSIE

De aanvraag heeft betrekking op de oprichting van 2 windturbines. De 2 windturbines bevinden zich aan de oostelijke zijde van de Schelde-Rijnverbinding en het geplande wachtdok en zijn niet gelegen binnen de afbakeningslijn van het zeehavengebied; de zone aan de westelijke zijde van de Schelde-Rijnverbinding is wel gelegen binnen de afbakeningslijn van het zeehavengebied. Aan de westelijke zijde bevindt zich de grootschalige industrie en er zijn tevens reeds enkele windturbines gerealiseerd (site BASF). Aangezien de 2 windturbines niet gelegen zijn binnen de afbakeningslijn, behoren ze dus niet tot het zeehavengebied Antwerpen. Door het Windplan Vlaanderen wordt de zone waar de windturbines worden voorzien zelfs aangeduid als natuurbuffer. Het betreft hier duidelijk een overgangszone tussen de grootschalige industrie van het zeehavengebied en de open omliggende omgeving (agrarisch gebied en natuurgebied). De meest noordelijke windturbine kan vanuit de direct werkende normen van het agentschap voor Natuur en Bos niet vergund worden omwille van de impact op de bruine kiekendief (integraal beschermd - bijlage I vogelrichtlijn). Een betekenisvolle verstoring van de broed- en foerageerlocatie van de bruine kiekendief in noordelijk natuurgebied kan ten gevolge van de cumulatieve impact niet uitgesloten worden (artikel 10 Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer van 15/05/2009). Door het niet inplanten van de noordelijke turbine kan een negatieve impact op de bruine kiekendief vermeden worden (artikel 16 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21/10/1997). Rekening houdende met alle effecten en de huidige ongunstige staat van instandhouding van de bruine kiekendief is de vergunningsaanvraag voor de meest noordelijke turbine in strijd met deze direct werkende normen. Indien uit de verplicht in te winnen adviezen blijkt dat het aangevraagde strijdig is met direct werkende normen binnen andere beleidsvelden dan de ruimtelijke ordening wordt de vergunning geweigerd (art. 4.4.3. VCRO). Dit heeft als resultaat dat enkel nog de meest zuidelijke windturbine in aanmerking zou kunnen komen voor vergunning. Het vergunnen van een solitaire windturbine is echter niet in overeenstemming met de principes van bundeling en optimalisatie als fundamenteel uitgangsprincipe. Het is niet aangewezen individuele windturbines verspreid in te planten; de voorkeur dient uit te gaan naar een ruimtelijke concentratie (cluster) van windturbines (vb. in zeehavengebieden). De aanvraag is vanuit stedenbouwkundig oogpunt onaanvaardbaar.

...

Dit is de bestreden beslissing.

Bij besluit van 24 april 2014 heeft de deputatie van de provincie Antwerpen een milieuvergunning verleend aan de verzoekende partij voor het exploiteren van de twee windturbines.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

V. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

In het eerste middel roept de verzoekende partij de schending in van artikel 4.3.3 VCRO, van artikel 16 van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (hierna Decreet Natuurbehoud), van artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (hierna Soortenbesluit), van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, en van de beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.

1.1

In een eerste onderdeel stelt de verzoekende partij dat in de bestreden beslissing een foutieve toepassing wordt gemaakt van artikel 16 Decreet Natuurbehoud.

De verzoekende partij wijst erop dat overeenkomstig artikel 16 Decreet Natuurbehoud de vergunningverlenende overheid moet zorgen dat er geen ‘vermijdbare schade’ aan de natuur kan ontstaan door de vergunning te weigeren of door redelijkerwijze voorwaarden op te leggen om de schade te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen.

De verzoekende partij citeert rechtspraak van de Raad van State waarin wordt geoordeeld dat het begrip ‘vermijdbare schade’ schade betreft die kan vermeden worden door het aanpassen van de exploitatie of door het nemen van (haalbare) voorzorgsmaatregelen, die niet leiden tot de ‘onwerkbaarheid’ van de exploitatie (RvS 7 december 2006, nr. 165.664, bvba Belgicaplant).

1.2

In een tweede onderdeel voert de verzoekende partij aan dat artikel 10 Soortenbesluit enkel geschonden wordt wanneer er *in concreto* sprake is van een betekenisvolle verstoring van individuele vogels. Volgens de verzoekende partij is de verminderde potentie van het natuurgebied als broedplaats dus niet relevant in het kader van artikel 10 Soortenbesluit.

Verder stelt de verzoekende partij dat er geen sprake is van een betekenisvolle impact op het natuurgebied. Zij wijst hierbij onder meer op de natuurtoets uit het aanvraagdossier en een aanvullende deskundigennota van Grontmij waaruit blijkt dat de kwetsieuze zone van het natuurgebied reeds sterk verstoord is. De verzoekende partij verwijst verder naar een gunstig preadvies van het agentschap voor Natuur en Bos van 4 juni 2013 waarin de impact op dit gebied eveneens nog als niet-significant werd beschouwd.

Volgens de verzoekende partij werd de cumulatieve impact van de geplande windturbines en de bestaande windturbines van BASF onzorgvuldig beoordeeld.

De verzoekende partij voert verder aan dat er ten onrechte geen rekening werd gehouden met het feit dat een deel van het natuurgebied werd herbestemd tot ‘gebied voor waterweginfrastructuur’ ingevolge het GRUP ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’.

De verzoekende partij zet uiteen dat elders in het Antwerpse havengebied speciale beschermingszones zijn afgebakend die de goede staat van instandhouding van de bruine kiekendief garanderen. De verzoekende partij wijst erop dat het agentschap voor Natuur en Bos in het kader van de realisatie van het GRUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen', de passende beoordeling heeft goedgekeurd waaruit blijkt dat een goede staat van instandhouding van de beschermde soorten (en dus ook van de bruine kiekendief) kan worden bereikt rond het Antwerpse havengebied.

Wat de mogelijke effecten inzake mortaliteit betreft, verwijst de verzoekende partij opnieuw naar de natuurtoets uit het aanvraagdossier waarin werd vastgesteld dat het aantal aanvaringen jaarlijks slechts 0,25 gevallen zou betreffen (in de hypothese dat er jaarlijks broedgevallen zouden zijn in het noordelijke natuurgebied, hetgeen de laatste jaren niet het geval is).

Volgens de aanvullende nota van Grontmij, op grond waarvan ook een milieuvergunning is verleend, is er bovendien geen cumulatieve impact te verwachten met de bestaande windturbines, die zich op een ruime afstand bevinden van het foerageergebied van de bruine kiekendief.

2.1

De verwerende partij antwoordt op het eerste onderdeel dat zij bij de toepassing van artikel 16, §1 Decreet Natuurbehoud over een discretionaire bevoegdheid beschikt. De verwerende partij werpt op dat uit de bestreden beslissing blijkt dat zij ervoor geopteerd heeft om de vergunning te weigeren teneinde ervoor te zorgen dat er *in casu* geen vermijdbare schade aan de natuur zou kunnen ontstaan.

De verwerende partij wijst er verder op dat de twee windturbines worden voorzien in gebied dat volgens het Windplan Vlaanderen wordt aangeduid als natuurbuffer, zijnde een overgangszone tussen de grootschalige industrie van het zeehavengebied en de open omliggende omgeving (agrarisch gebied en natuurgebied).

Volgens de verwerende partij is het ongunstig advies van het agentschap voor Natuur en Bos concreet en feitelijk onderbouwd door studies en publicaties, in tegenstelling tot de argumentatie van de verzoekende partij.

2.2

Wat het tweede onderdeel betreft, werpt de verwerende partij op dat het agentschap voor Natuur en Bos in het preadvies van 4 juni 2013 geconcludeerd had dat de invloed van de inplanting van de windturbines op de mortaliteit van de bruine kiekendief nog onzeker was. Dit preadvies vormde de aanzet voor het latere ongunstig advies van het agentschap, dat gestaafd werd door verschillende studies en publicaties.

De verwerende partij benadrukt dat zij niet gebonden is door een eerdere beoordeling die een andere overheid heeft gemaakt in het kader van de milieuvergunning.

3.

In haar wederantwoordnota herneemt de verzoekende partij het eerste middel en werpt zij op dat het middel geen betrekking heeft op de appreciatiebevoegdheid van de verwerende partij, maar wel op een foute interpretatie van artikel 16 Decreet Natuurbehoud en artikel 10 Soortenbesluit.

Volgens de verzoekende partij wordt het middel dan ook niet weerlegd in de antwoordnota, waarbij de verzoekende partij opnieuw wijst op de aanvullende nota van Grontmij waaruit onder meer blijkt dat er geen cumulatieve effecten met de bestaande windturbines te verwachten zijn.

Beoordeling door de Raad

1.

De aanvraag van de verzoekende partij heeft betrekking op twee windturbines met aanhorigheden.

Uit de conclusie van de bestreden beslissing blijkt dat de verwerende partij de stedenbouwkundige vergunning voor de noordelijke windturbine heeft geweigerd op grond van de volgende motieven:

“ ...

De meest noordelijke windturbine kan vanuit de direct werkende normen van het agentschap voor Natuur en Bos niet vergund worden omwille van de impact op de bruine kiekendief (integraal beschermd - bijlage I vogelrichtlijn). Een betekenisvolle verstoring van de broed- en foerageerlocatie van de bruine kiekendief in noordelijk natuurgebied kan ten gevolge van de cumulatieve impact niet uitgesloten worden (artikel 10 Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer van 15/05/2009). Door het niet inplanen van de noordelijke turbine kan een negatieve impact op de bruine kiekendief vermeden worden (artikel 16 Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu van 21/10/1997). Rekening houdende met alle effecten en de huidige ongunstige staat van instandhouding van de bruine kiekendief is de vergunningsaanvraag voor de meest noordelijke turbine in strijd met deze direct werkende normen. Indien uit de verplicht in te winnen adviezen blijkt dat het aangevraagde strijdig is met direct werkende normen binnen andere beleidsvelden dan de ruimtelijke ordening wordt de vergunning geweigerd (art. 4.4.3. VCRO).

...”

In de bestreden beslissing citeert de verwerende partij de adviezen van het agentschap voor Natuur en Bos van 21 maart 2014 en van 3 juli 2014.

Hieruit blijkt dat het agentschap voor Natuur en Bos vaststelt dat 15% van het nabijgelegen natuurgebied minder geschikt wordt voor de bruine kiekendief (beschermde vogelsoort). Door de bestaande turbines op de BASF-site zou reeds 40% van het natuurgebied verstoord zijn en een bijkomende verstoring van 15% heeft volgens het agentschap een belangrijke impact.

Verder wijst het agentschap voor Natuur en Bos erop dat er onduidelijkheid bestaat omtrent de mortaliteit van de bruine kiekendief en de cumulatieve impact door mogelijke aanvaringen met de windturbines.

Het agentschap concludeert dat de aanvraag voor de noordelijke windturbine in strijd is met direct werkende normen zodat de vergunning moet worden geweigerd.

2.

In de mate dat in de bestreden beslissing en in de nota's melding wordt gemaakt van artikel 4.4.3 VCRO, betreft dit klaarblijkelijk een materiële vergissing aangezien uit de argumentatie kan worden afgeleid dat partijen artikel 4.3.3 VCRO bedoelen.

Artikel 4.3.3 VCRO bepaalt dat, indien uit de verplicht in te winnen adviezen of uit het aanvraagdossier blijkt dat het aangevraagde strijdig is met direct werkende normen, de vergunning wordt geweigerd of aan de vergunning voorwaarden worden verbonden met betrekking tot de naleving van de sectorale regelgeving. Onder "direct werkende normen" wordt verstaan: supranationale, wetskrachtige, reglementaire of beschikkende bepalingen die op zichzelf volstaan om toepasbaar te zijn, zonder dat verdere reglementering met het oog op precisering of vervollediging noodzakelijk is.

De verzoekende partij betwist niet dat artikel 16 van het Decreet Natuurbehoud en artikel 10 Soortenbesluit direct werkende normen zijn in de zin van artikel 4.3.3 VCRO. Wanneer het agentschap voor Natuur en Bos in zijn advies van oordeel is dat een project strijdig is met deze bepalingen, kan dit advies in principe volstaan als grondslag om de gevraagde stedenbouwkundige vergunning te weigeren.

Evenwel staat het een verzoekende partij vrij om het advies inhoudelijk te bekritisieren en dienaangaande stukken voor te leggen om aan te tonen dat het advies inhoudelijke of formele gebreken vertoont.

Het is aan een partij die het advies inhoudelijk bekritiseert om de inhoudelijke gebreken ervan zodanig aan te tonen of aannemelijk te maken dat dit een vergunningverlenend bestuursorgaan, in het kader van haar zorgvuldigheidsplicht, ertoe noopt rekening te houden met deze kritiek en ze te betrekken in haar besluitvorming, desnoods door het voorleggen van deze kritiek aan de betrokken adviesinstantie en/of het verzoeken tot een nieuw of aanvullend advies.

3.

In het ongunstig advies wijst het agentschap in de eerste plaats op een strijdigheid met artikel 16 Decreet Natuurbehoud aangezien door het niet inplanten van de noordelijke turbine een negatieve impact op de bruine kiekendief kan vermeden worden. De verwerende partij concludeert in de bestreden beslissing omtrent artikel 16 Decreet Natuurbehoud eveneens dat *“[d]oor het niet inplanten van de noordelijke turbine kan een negatieve impact op de bruine kiekendief vermeden worden”*.

In een eerste onderdeel voert de verzoekende partij in essentie aan dat artikel 16 Decreet Natuurbehoud enkel betrekking heeft op ‘vermijdbare’ schade.

Artikel 16, §1 Decreet Natuurbehoud bepaalt:

“In het geval van een vergunningsplichtige activiteit, draagt de bevoegde overheid er zorg voor dat er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan door de vergunning of toestemming te weigeren of door redelijkerwijze voorwaarden op te leggen om de schade te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen.”

Deze natuurtoets is enkel relevant wanneer er risico bestaat op het ontstaan van ‘vermijdbare’ schade aan natuurwaarden.

In de parlementaire voorbereiding wordt vermijdbare schade omschreven als *“schade die kan vermeden worden door de activiteit op een andere wijze uit te voeren (bvb. met andere materialen, op een andere plaats,...)”* (Voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, *Parl.St. VI.Parl. 2001-02, nr. 1, p. 17*).

Het Agentschap Natuur en Bos omschrijft dit begrip op haar website als volgt:

“Vermijdbare schade is schade die kan vermeden worden door de activiteit op een andere wijze uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld met andere materialen of op een andere plaats binnen het perceel waarop de vergunningsaanvraag betrekking heeft.”

Het Agentschap Natuur en Bos definieert aldus *“op een andere plaats”* als *“een andere plaats binnen het perceel waarop de vergunningsaanvraag betrekking heeft”*.

Volgens de rechtspraak van de Raad van State betreft het schade die de exploitant kan vermijden door het aanpassen van zijn exploitatie of door het nemen van bepaalde voorzorgsmaatregelen, die in de praktijk haalbaar zijn en die niet leiden tot de onwerkbaarheid van de exploitatie (RvS 7 december 2006, nr. 165.664, bvba Belgicaplant).

De Raad volgt deze zienswijze. ‘*Vermijdbare schade*’ gaat over schade die de exploitant kan vermijden door het aanpassen van zijn exploitatie of door het nemen van een aantal voorzorgsmaatregelen binnen het perceel waarop de beoogde constructie betrekking heeft. ‘*Onvermijdbare schade*’ is deze die zich naar aanleiding van een bepaalde exploitatie op een bepaalde locatie hoe dan ook zal voordoen, welke aanpassingen men aan het project ook doet en welke maatregelen men ook neemt.

Aangezien de vergunning integraal wordt geweigerd en de exploitatie in zijn geheel onmogelijk wordt, lijkt de mogelijke negatieve impact op de bruine kiekendief eerder ‘*onvermijdbare*’ schade te zijn, met name schade die onvermijdelijk voortvloeit uit het project zelf. Ook in haar antwoordnota maakt de verwerende partij niet aannemelijk dat het vermijdbare schade zou betreffen. Noch het agentschap voor Natuur en Bos, noch de verwerende partij verduidelijkt overigens of het mogelijk is om maatregelen te nemen om de negatieve impact te beperken of compenserende maatregelen te nemen en of de verzoekende partij niet bereid zou zijn deze maatregelen te nemen.

Het eerste onderdeel is gegrond. De verwijzing naar artikel 16 Decreet Natuurbehoud is geen dragend motief om de vergunning voor de windturbines te weigeren.

4.1

Verder stelt de verwerende partij, in navolging van het agentschap voor Natuur en Bos, dat artikel 10 Soortenbesluit wordt geschonden aangezien er sprake is van een betekenisvolle verstoring van broed- en foeragegebied van de bruine kiekendief.

Artikel 10, §1 Soortenbesluit luidt als volgt:

“Ten aanzien van specimens van beschermde diersoorten zijn de volgende handelingen verboden:

...

3° het opzettelijk en betekenisvol verstoren, in het bijzonder tijdens de perioden van de voortplanting, de afhankelijkheid van de jongen, de overwintering en tijdens de trek.”

Het wordt niet betwist dat de bruine kiekendief een beschermde diersoort is in de zin van het Soortenbesluit (artikel 9 *juncto* bijlage 1 Soortenbesluit).

Artikel 11, §2 Soortenbesluit stelt:

“Een handeling zoals beschreven in artikel 10 wordt onder meer geacht onopzettelijk te zijn wanneer de verantwoordelijke voor deze handeling niet wist en niet redelijkerwijze hoorde te weten dat deze handeling kon leiden tot de in artikel 10 beschreven negatieve gevolgen voor specimens van beschermde diersoorten of plantsoorten.”

Volgens het agentschap voor Natuur en Bos heeft de noordelijke windturbine tot gevolg dat 15% van het bovenliggend natuurgebied minder geschikt wordt voor de bruine kiekendief terwijl door de bestaande windturbines op de BASF-site reeds 40% van dit natuurgebied zou zijn verstoord.

Verder schat het agentschap dat er zich 0,25 aanvaringen per jaar zullen voordoen zodat de impact van de individuele windturbines op zich niet significant is (‘een significant effect wordt ingeschat op

0,42 aanvaringen per jaar'). Het agentschap stelt evenwel dat de bestaande windturbines ter hoogte van de BASF-site in rekening moeten gebracht worden en dat er onduidelijkheid bestaat aangaande de cumulatieve impact met deze turbines.

4.2

De verzoekende partij voert terecht aan dat deze motivering niet volstaat in het licht van de gegevens van het dossier.

Vooreerst stelt de Raad vast dat het agentschap voor Natuur en Bos in het ongunstig advies van 21 maart 2014 melding maakt van een totale verstoring van 65% van het bovenliggend natuurgebied en hierbij uitgaat van een mistelling (40% + 15%), hetgeen minstens wijst op enige onzorgvuldigheid.

Met betrekking tot mogelijke aanvaringen erkent het agentschap dat de impact van de individuele windturbines op zich niet significant is (namelijk 0,25 aanvaringen per jaar), maar dat rekening moet worden gehouden met de cumulatieve impact met de windturbines op de BASF-site waarover nog onduidelijkheid bestaat.

Uit het aanvraagdossier blijkt dat de verzoekende partij bij haar lokalisatienota een uitgebreide natuurtoets heeft gevoegd, waaraan later nog een aanvullende nota van Grontmij werd toegevoegd. Omtrent de windturbines van BASF zet de verzoekende partij in deze aanvullende nota uiteen dat de bestaande windturbines zich bevinden op vrij ruime afstand van het foerageergebied van de bruine kiekendief zodat zij niet leiden tot slachtoffers en er dus geen cumulatieve effecten te verwachten zijn. Deze argumentatie van de verzoekende partij wordt op geen enkele manier ontmoet. Er wordt louter geponeerd dat er onduidelijkheid bestaat omtrent de cumulatieve impact, zonder in te gaan op de stelling dat er een ruime afstand is tussen de bestaande windturbines van BASF en het foerageergebied.

De algemene bemerking dat er onduidelijkheid bestaat over de impact van de bestaande windturbines, is hoe dan ook weinig ernstig, nu deze windturbines klaarblijkelijk al gedurende zes jaar in werking waren. Het valt dan ook niet in te zien waarom het agentschap telkenmale uitgaat van abstracte veronderstellingen ('worst-case' scenario's) en het concrete effect niet nagaat.

Verder heeft de verzoekende partij in het aanvraagdossier en in de aanvullende nota herhaaldelijk gewezen op het gegeven dat het gebied wordt ontwikkeld voor havenactiviteiten overeenkomstig het inmiddels vastgestelde GRUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen'. Het agentschap en de verwerende partij erkennen dat de zone wordt herbestemd tot wachtdok ingevolge dit GRUP. De op het eerste gezicht pertinente stelling dat deze locatie hierdoor niet langer geschikt is als broed- en foerageergebied voor de bruine kiekendief, wordt evenwel op geen enkele manier ontkracht.

Dit klemmt des te meer nu het ongunstig standpunt van het agentschap voor Natuur en Bos in het kader van de milieuvergunningsprocedure werd weerlegd door de Afdeling Milieuvergunningen en de Provinciale Milieuvergunningscommissie. In de milieuvergunning van 24 april 2014 wordt rekening gehouden met de geplande ontwikkeling ingevolge het GRUP 'Afbakening Zeehavengebied Antwerpen' en wordt er onder meer op gewezen *"dat de locatie als jachtgebied zal afnemen door de ontwikkeling van het gebied als wachtdok en kade"*.

De verwerende partij werpt weliswaar terecht op dat zij niet gebonden is door de beoordeling in de milieuvergunning, doch dit neemt niet weg dat zij in het kader van de zorgvuldigheidplicht rekening dient te houden met de gegevens van het dossier waarover zij beschikt. De verwerende partij betwist niet dat zij kennis had van de inhoud van de milieuvergunning.

Nog los van de vraag of in het licht van wat voorafgaat al aan de verzoekende partij wel een opzettelijke verstoring van een beschermde diersoort kan verweten worden, in acht genomen artikel 11, §2 Soortenbesluit (in welk geval het advies eerder kadert in artikel 4.3.4 VCRO als zorgdoelstelling en niet in het kader van artikel 4.3.3 VCRO als een mogelijke schending van een directe norm), wordt de argumentatie van de verzoekende partij in ieder geval niet afdoende ontmoet en wordt niet aannemelijk gemaakt dat het vergunnen van de noordelijke windturbine in strijd zou zijn met artikel 10 Soortenbesluit.

5.

De verwerende partij verwijst in haar antwoordnota nog naar het Windplan Vlaanderen op grond waarvan de percelen als natuurbuffer zouden zijn aangeduid. Dit Windplan werd in 2001 opgesteld op basis van de gewestplanbestemmingen en de afwegingscriteria die op dat moment golden, waarbij een inschatting werd gemaakt van de ruimte die beschikbaar kan zijn voor windenergie in Vlaanderen.

In de bestreden beslissing maakt de verwerende partij weliswaar melding van het Windplan Vlaanderen, maar uit de conclusie blijkt geenszins dat dit op zich een determinerend motief zou hebben uitgemaakt om de vergunning te weigeren.

Los van de vraag of het Windplan al dan niet achterhaald is en een verwijzing naar dit indicatief document zou kunnen volstaan om een stedenbouwkundige vergunning te weigeren, is de Raad derhalve van oordeel dat dit een *post factum* motivering betreft waarmee geen rekening kan worden gehouden.

6.

Het eerste middel is in de aangegeven mate gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

In het tweede middel roept de verzoekende partij de schending in van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en van de materiele motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel als beginselen van behoorlijk bestuur.

Volgens de verzoekende partij wordt in de bestreden beslissing onvoldoende gemotiveerd waarom de stedenbouwkundige vergunning wordt geweigerd voor de zuidelijke windturbine.

De verzoekende partij wijst erop dat het agentschap Onroerend Erfgoed gunstig advies heeft verleend over de aanvraag. In dit advies werd overwogen dat het gevraagde project gelegen is op korte afstand van reeds bestaande windturbines zodat *in casu* kon worden afgeweken van het principe dat een windturbineproject moet bestaan uit minstens drie windturbines.

Volgens de verzoekende partij kon de verwerende partij de vergunning voor de zuidelijke windturbine derhalve niet weigeren op basis van het motief dat het een solitaire windturbine betreft die niet in overeenstemming zou zijn met de principes van bundeling en optimalisatie.

Bijkomend merkt de verzoekende partij nog op dat de verwijzing naar het Windplan Vlaanderen niet dienend is aangezien dit achterhaald is door de gewijzigde regelgeving en verschillende planinitiatieven.

2.

De verwerende partij antwoordt op het tweede middel dat uit de bestreden beslissing duidelijk blijkt waarom zij het advies van de het agentschap Onroerend Erfgoed niet bijtreedt.

De verwerende partij argumenteert verder dat ruimtelijke concentratie moet gebeuren binnen eenzelfde gebied (*in casu* zeehavengebied) en dat de gevraagde windturbines niet ingeplant worden binnen de afbakening van het zeehavengebied.

3.

De verzoekende partij herneemt in haar wederantwoordnota het tweede middel en werpt op dat de verwerende partij niet antwoordt op het argument dat het geenszins een solitaire windturbine betreft, aangezien er sprake is van een clustering met reeds bestaande windturbines.

Beoordeling door de Raad

Zoals vastgesteld bij de beoordeling van het eerste middel heeft de aanvraag van de verzoekende partij betrekking op twee windturbines met aanhorigheden en werd de stedenbouwkundige vergunning voor de noordelijke windturbine geweigerd op grond van het ongunstig advies van het agentschap voor Natuur en Bos.

Uit de conclusie van de bestreden beslissing blijkt dat de stedenbouwkundige vergunning voor de zuidelijke windturbine louter wordt geweigerd omdat een solitaire windturbine niet in overeenstemming zou zijn met de principes van bundeling en optimalisatie. De verwerende partij motiveert dat de voorkeur uitgaat naar een ruimtelijke concentratie (cluster) van windturbines.

Zoals vastgesteld bij de beoordeling van het eerste middel, wordt in de bestreden beslissing niet afdoende gemotiveerd waarom de noordelijke windturbine niet kan worden vergund.

Aangezien de zuidelijke windturbine louter wordt geweigerd omwille van de zogenaamde onvergunbaarheid van de noordelijke windturbine, verliest het determinerend weigeringsmotief voor de zuidelijke windturbine haar grondslag.

Het tweede middel is in de aangegeven mate gegrond.

VI. BEVEL MET TOEPASSING VAN ARTIKEL 4.8.2, DERDE LID VCRO

Overeenkomstig artikel 4.8.2, derde lid, 3° VCRO kan de Raad, naast het bevel om een nieuwe beslissing te nemen binnen een door de Raad te bepalen termijn, de procedurele handelingen omschrijven die voorafgaand aan de herstelbeslissing moeten worden gesteld.

Uit de beoordeling van het eerste middel blijkt dat het noodzakelijk wordt geacht dat de verwerende partij, alvorens de herstelbeslissing te nemen, een nieuw advies vraagt aan het agentschap voor Natuur en Bos.

Gelet op deze bijkomende te stellen procedurehandeling acht de Raad het aangewezen dat aan de verwerende partij een langere termijn dan gebruikelijk wordt toegekend om een nieuwe

beslissing te nemen. Een termijn van vijf maanden lijkt hiertoe in alle redelijkheid voldoende garanties te bieden.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 14 juli 2014, waarbij aan de verzoekende partij de stedenbouwkundige vergunning wordt geweigerd voor het bouwen van 2 windturbines met neveninstallaties op de percelen gelegen te 2040 Antwerpen, Noordland en met als kadastrale omschrijving afdeling 20, sectie A, nummers 122A en 127A en sectie B, nummers 140D, 141D, 142B, 149B en 150B.
2. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over de aanvraag van de verzoekende partij en dit binnen een vervaltermijn van vijf maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
3. De verwerende partij moet hierbij rekening houden met de overwegingen in 'Bevel met toepassing van artikel 4.8.2, derde lid VCRO'.
4. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 175 euro, ten laste van de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 8 november 2016 door de zevende kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de zevende kamer,

Chana GIELEN

Marc VAN ASCH